

Rudoji lapė

Vulpes vulpes

Apsaugos statusas: Mažai rūpimos (LC)

Rangas: **species**

1	1	Rugpjūtis
STEBĖJIMŲ	STEBĖTOJŲ	PIKO MĖNUO

KARALYSTĖ	KLASĖ	ŠEIMA	GENTIS
Animalia	**Mammalia**	**Canidae**	*Vulpes*

Kur ir kada stebėti?

Daugiausia stebėjimų užfiksuota rugpjūtį. Geriausias stebėjimo metas — vakaras ar ankstyvas rytas.

Apie rūšį

Rudoji lapė – šuninių (Canidae) šeimos žinduolis. Laisvėje gyvenančios lapės paprastai išgyvena 7 metus, o nelaisvėje – 14 metų. Tai vienas labiausiai paplitusių plėšrūnų pasaulyje. Dažnas veikėjas tautosakoje. Rudųjų lapių yra apie 50 skirtingų porūšių. Skirtingai nei pilkoji lapė, rudoji medžiais nelaipioja.

Fizinė charakteristika

Kūno ilgis (be uodegos) – apie 45–90 cm. Svoris – 2,2–14 kg, patelės 15–20% smulkesnės už patinus.
2012 m. Jungtinėje Karalystėje, Aberdynšyre sugautas lapinas, daugiau nei dvigubai viršijantis rūšies svorio vidurkį. Jis svėrė 17,2 kg ir buvo apie 1,4 metro ilgio.
Kailis tankus, minkštas, nebūtinai rudas – pasitaiko baltų (albinosai), juodų, pilkšvų, juoda krūtine ir pilvu ar su tamsiu kryžiumi ant nugaros; krūtinė ir pilvas dažniausiai balkšvi ar juosvai pilki. Kojos paprastai būna tamsesnės. Š. Amerikoje rudosios lapės kailis būna ilgas, minkštais plaukais, o Europoje gyvenančių lapių kailis yra plonesnis, ne toks švelnus. Ausys stačios, snukis smailus. Skirtingai nei dauguma šuninių, lapė neturi veido raumenų, kurie leistų „rodyti dantis“. Kojos, palyginti su kūno dydžiu, trumpesnės nei vilko, bet ilgesnės negu usūrinio šuns. Stiprios, leidžia pasiekti maždaug 50 km/h greitį. Suaugusios ristele bėgančios lapės žingsnis yra apytiksliai 25-35 cm.
Uodega visuomet pūkuota, puri, galiukas dažniausiai baltas. Jos ilgis – apie 40 cm. Lapės nevizgina uodegos reikšdamos e mocijas, kaip šunys.
Kai kada lapės gyvena grupėmis, kuriose veisiasi tik dominuojanti pora, o likusios lapės, dažniausiai dominuojančios poros palikuonys, padeda rūpintis jaunikliais. Neretai kai kurie lapių patinai užauga didesni nei kiti gaujos nariai, nes, pagal vyraujantį elgesio modelį, alfa patinas gauna didžiąją maisto dalį, o kiti tenkinasi likučiais.

Paplitimas ir gyvenamosios vietos

Šis gyvūnas paplitęs beveik visame Šiaurės pusrutulyje ir Australijoje. Į pastarąjį žemyną lapės įvežtos XIX a. viduryje. Kitur lapės buvo paplitusios savaime.
Dažniausiai lapės įsikuria miškų pakraščiuose, atžėlusiose kirtavietėse prie upių ir ežerų, olas išsikasa po medžių šaknimis ar šlaituose. Kartais apsigyvena apleistose barsukų olose. Ar oloje gyvena lapės, galima įsitikinti iš užuodžiamo

salsvo muskuso kvapo.
Vienos lapės teritorija užima apie 10 ha netoli žmonių gyvenviečių, ir iki 2000 ha laisvų medžioklės plotų[reikalingas šaltinis]. Lapės paprastai turi savo mėgstamus takus, kuriais vaikšto medžiodamos. Miškuose lapės teritorija mažesnė, nei atvirose vietovėse.

Prisitaikymas

Ilgą laiką lapės buvo medžiojamos dėl kailio, joms statė kilpas, šaudė, nes šios pjaudavo naminius paukščius. Tačiau lapių populiacija nė kiek nesumažėjo dėl jų gebėjimo prisitaikyti prie bet kokių gyvenamosios vietos sąlygų. Daugelyje šalių retkarčiais, kai lapių pernelyg prisiveisia, organizuojamos medžioklės su šunimis. Visuomenė tai smerkia, bet tai p adeda reguliuoti lapių skaičių.
Vis dažniau šį plėšrūną galima sutikti miestuose. Jos ten gaudo žiurkes, ieško maisto šiukšliadėžėse, net išmoksta būti atsargios gatvėje.
Lapė – vienas dažniausiai pasiutligę nešiojančių gyvūnų. Manoma, kad pasiutligės virusai lapių organizme vystosi g reičiau, dėl to sutrumpėja ligos inkubacinis periodas. Jos dažnai serga niežais, helmintų sukeliamomis ligomis (kirmėlėmis). Niežais sergančių lapių kailis nuplinka, ant odos atsiranda kraujuojančių šašų, žvėrys išsenka, vėliau p advesia. Kitos lapių ligos retesnės ir mažiau tyrinėtos.

Maistas ir medžioklė

Lapė puikiai mato tamsoje, girdi žemo dažnio garsus[reikalingas šaltinis]. Maisto ieškanti lapė gali nukeliauti 10 km nuotolį. Maisto lapė nekramto, o suplėšo jį į smulkius gabalėlius ir praryja. Likučius paslepia, pvz., užkasa išpuvusio k elmo ertmėje.
Daugiausiai minta smulkiais žinduoliais ir paukščiais. Netoli jūros gyvenančios lapės drasko žuvėdrų lizdus, ėda p aukščių jauniklius ir kiaušinius. Miškuose gaudo graužikus, kurmius, ežius, kiškius, net stirniukus. Taip pat nevengia i r kirmėlių, vabzdžių. Rudosios lapės mitybai gana svarbūs ir sliekai. Mėgsta vaisius ir uogas. Avių paprastai nepuola, ne bent užuodžia, jog ji jau dvesia. Medžiodama graužikus lapė juos puola šuoliuodama, prispaudžia prie žemės, kad au ka negalėtų įkąsti. Kartais ėda dvėseną.

Dauginimasis

Lapės gyvena pavieniui, bet susiporavę 3-4 mėnesius jaunikliais rūpinasi kartu. Poruojasi sausio – vasario mėn. Tuo metu dažnai girdimas lojimas: patelės po trijų trumpų sulojimų staugia vienodu tonu. Patinai loja nestaugdami. Nėštumas trunka 53-63 dienas. Kovą-balandį gimsta lapiukai (dažniausiai 4-5, bet gali būti ir 12). Atėjus lapiavimosi dienai, patinas arba patinai (kartais su viena patele gyvena 2 patinai) neįleidžiami į olą. Kartais jaunikliais padeda rūpintis nesiveisiančios patelės.
Jaunikliai praregi po 2 savaičių. Būdami maždaug mėnesio amžiaus išlenda iš olos. Motina jauniklius maitina pusantro mėnesio. Būdami 6 mėnesių, jaunikliai sveria tiek pat, kiek jų tėvai, patys medžioja. Dauguma lapių žūva nesulaukusios lytinės brandos. Lytinė branda – 10 mėnesių.

Taip pat skaityti

Vietinės Lietuvos žinduolių rūšys

== Šaltiniai ==

Skenuok ir peržiūrėk naujausią informaciją

seskinesozas.lt
Biologinės įvairovės projektas
Duomenys: iNaturalist, Wikipedia, GBIF
iNaturalist rūšies puslapis